

העולם הזה

נכבד ערבי

ובהמות. תושבי הכפר אף אספו סכום של 3600 לירות לקדיחת באר למי־שתייה והשקאה. יום אחד הופיעו לוחמים חגורים וחמושים. לא היתה זאה הופעתם הראשונה של אנשי פאווי ביי (אליקאוקי) באזור, אולם הפעם קראו לעצמם צבא ההצלה והכריזו כי באו סוף סוף לגרש את היהודים. אנשי קלנסוה קיבלום בגילויי שמחה ובברכות, כיאה למסורת הערבית העתיקה. כמה מבני הכפר אף התקשטו ברובים ובחגורות כדורים והצטרפו לאנשי קאוקי.

כעבור זמן מה נעלמו האנגלים ובמקומם באו חיילים אחרים, דוברי ערבית — הצבא העיראקי. עם יציאת

אפשר להניח כי עוד לפני אלף שנים היה הכפר קלנסוה, במבואות הרי אפרים, מיושב פלחים ערבים. תושבי המקום מצביעים היום על לוח אבן אשר עליו חרותות שורות של אותיות ערביות מסולסלות המודיעות כי „בחדש האחרון של הרבע הראשון לשנת 737 (אחר הגירת הנביא ממכה, 1358 לפי ספירת הנוצרים) הקים אדוננו השולטן קאוסר אל-נאסרי, משען האומה, מגן האיסלאם, אהוב העם, ירום הודו, בריכת שיש להרוות את צמאון המאמינים. מן הברכה ועד הבאר מערבה תהיה אדמה זו וכל אשר תתן קודש לאלוהים. ובל יגע בה איש.”

כפר קלנסוה, אשר בו בחרו כתב' „העולם הזה” כאופייני למצב הפלח הערבי בארץ. דומה בכל לעשרות הכפרים הערביים הקטנים שנשארו בתחום ישראל. הוא לא נפגע במלחמה, הועבר לישראל לפי הסכם שבי-תת-הנשק עם עבר הירדן. עתה חיים תושביו בשלב מעבר-תחנת ביניים בין האביה של אתמול והשלוש של מחר, אשר בו תלוי המשך קיומו של הכפר.

האנגלים הפכו גם תושבים רבים מחוסרי עבודה — אך לא לזמן רב. הצבא העיראקי גייס פועלים לעבודות ביצור ולשירותים כתרומת קלנסוה למאמץ המלחמתי. המוכתר נאלץ להוציא 1300 לירות מהבנק, מהסכום אשר יוחד לבאר החדשה, על מנת לקנות מזון למחוסרי העבודה ולרכוש נשק.

במאי 1949 נכנס הצבא הישראלי לקלנסוה. האויב אשר כל המנהיגים הבטיחו לחסלו קיבל לידי את הכפר יחד עם כפרי המשולש הקטן לפי הסכם עם אותם המנהיגים. תושבי קלנסוה הפכו אזרחי המדינה היהודית. מתוך 2123 התושבים אשר חיו בכפר עם פרוץ המלחמה מצא צבא ההגנה לישראל עם כניסתו 1875 בלבד — השאר העדיפו עתיד בלתי ברור במחנות הפליטים על פני השלטון החדש. ככל קודמיו הביא גם המשטר החדש סדרים חדשים משלו, קרא להם „ממשל צבאי”. מונה קצין שקיבל תואר מושל צבאי ובידיו רוכזו כל סמכויות הממשלה — בטחון, מסחר, בריאות, חינוך. אך הכפר המשיך בניהול חייו. אמנם היה קשה להסתגל למצב החדש — שוב לא יכול היה הפועל לצאת לבית-ליד ולנתניה לחפש עבודה, לא הורשה הפלח למכור את תוצרתו לישובים היהודיים, כי לכל דבר היה דרוש עתה רשיון מאת המושל. אולם אט אט הפך הממשל לחלק מן ההווה. אם לטוב או לרע, אין תושבי קלנסוה תמימי דעים. הוויכוח נטוש בין אלה שנהנו ובין אלה שחסרו מן המשטר החדש.

בחלוף הימים נאסף השולטן הרם אל אבותיו בגן העדן. הבאר של קלנסוה המשיכה לתת את מימיה אף כי מהבריכה עצמה לא שרד אלא אותו לוח גלמוד. שדות הכפר הוריקו עם אביב ועלי העצים נשרו עם בוא הסתיו. דור אחר דור המשיכו הפלחים, בן אחר אב, בעיסוקיהם. חרשו, זרעו, עבדו, אהבו, הולידו ומתו. התורכים באו ועמם באו סדרי הברזל אשר רק הבקשיש והשחוד התגברו עליהם. הג'אויש (השוטר) עבר מדי פעם בלויית גובה המסים, ובכל הזדמנות חגיגת נסעו נכבדי הכפר למושל המחוז בטולכרם, הביעו את הערצתם ונאמנותם לשלטון.

ימים רדפו ימים והתורכים עזבו את הארץ כשצבא אנגלי דולק אחריהם. עם האנגלים באו גם סדרים חדשים, מכוונות מרעישות וקציני מחוז מנומסים וברצועת התוף החלו יישובי היהודים מתרבים. בקלנסוה המשיכו החיים במסלולם הרגיל. הרועה יצא אחרי עריו, האפנוי המשיך למלוך והאריס שלשל לכיסו של האפנוי את רוב פרי עמלו. לפלחים חסרי אדמה נמצא כקור תעסוקה חדש — האנגלים הקימו מחנות צבא רבים בסביבה והערבים עבדו בהם. בעולם פרצה מלחמה. כאשר חלפה המלחמה שוב לא היו החיים בקלנסוה אותם החיים. הצעירים התווכחו וצעקו ומדי פעם הופיע מישהו מקלקליה או טולכרם השכנות שדיבר על פשעי היהודים ועל הנקמות אשר ינקום בהם העם הערבי. בינתיים החל הכפר מתעשר, פועלים פשוטים הקימו בתימגורים מלבני חומר אפוי, אחרים קנו אדמות